

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך
קייץ תשס"ט

ייחודו של קורבן הפסח

1. משנה מסכת כריתות פרק א משנה א'

שלושים ושש כריתות בתורה הבא על ... (15), המגדף, והעובד עבודה זרה, והנותן מזרעו למולך, ובעל אוב, המחלל את השבת, וטמא שאכל את הקודש, והבא למקדש טמא, האוכל חלב, (האוכל) דם (האוכל) נותר (והאוכל) פיגול, השוחט והמעלה בחוץ, האוכל חמץ בפסח, והאוכל והעושה מלאכה ביום הכיפורים, המפטם את השמן, והמפטם את הקטורת, והסך בשמן המשחה, הפסח והמילה במצוות עשה.

2. משנה מסכת פסחים פרק ז משנה ד'

חמישה דברים באין בטומאה, ואינן נאכלין בטומאה: העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושעירי ראשי חדשים. הפסח שבא בטומאה, נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה.

3. משנה מסכת פסחים פרק ה משנה א

תמיד נשחט בשמונה ומחצה, וקרב בתשע ומחצה, בערבי פסחים - נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת, חל ערב פסח להיות בערב שבת - נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה, והפסח אחריו.

4. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לג עמוד א

אביי מסדר מערכה משמיה דגמרא, ואליבא דאבא שאול: מערכה גדולה קודמת למערכה שנייה של קטורת, מערכה שנייה של קטורת קודמת לסידור שני גזירי עצים, וסידור שני גזירי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי, ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות, והטבת חמש נרות קודם לדם התמיד, ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות, והטבת שתי נרות קודם לקטורת, וקטורת קודם לאברים, ואברים למנחה, ומנחה לחביתין, וחביתין לנסכין, ונסכין למוספין, ומוספין לבזיכין, ובזיכין לתמיד של בין הערבים, שנאמר: והקטיר עליה חלבי השלמים - עליה שלם כל הקרבנות כולן. והאש על המזבח תוקד בו לא תקבה, ובער עליה חלבי השלמים. (ויקרא ו' ה) וקרד עליה העלה, והקטיר עליה חלבי השלמים. (ויקרא ו' ה)

5. רמב"ם הלכות קרבן פסח

1. מצוות עשה לשחוט את הפסח בארבעה עשר לחדש ניסן אחר חצות, ואין שוחטין אלא מן הכבשים או מן העזים בלבד זכר בן שנה. (פ"א ה"א)

2. שחיטת הפסח אחר חצות, ואם שחטו קודם חצות פסול, ואין שוחטין אותו אלא אחר תמיד של בין הערבים, אחר שמקטירין קטורת של בין הערביים ואחר שמטיבין את הנרות, מתחילין לשחוט את הפסחים עד סוף היום. (פ"א ה"ד)

3. דם הפסח טעון שפיכה כנגד היסוד,

ואחר ששופכים דמו, מפשיטים אותו, וקורעין את בטנו, ומוציאין את אימוריו, ומקטירין אותו חלבין כל זבח וזבח לבדו, ובעל הזבח נוטל פסחו עם העור שלו, ומביא לביתו לירושלים וצולוהו ואוכל לערב. (פ"א ה"ו)

5. חל ארבעה עשר להיות בשבת כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת. (פ"א הט"ז)

6. אין שוחטין את הפסח אלא למנוייו, שנאמר "תכוסו על השה" - מלמד, שמתמנים עליו כשהוא חי, ואלו המתמנים על הפסח הם הנקראים בני חבורה. (פ"ב ה"א)

7. יחיד ששחט את הפסח לעצמו כשר, והוא שיהיה ראוי לאכול את כולו, ומשתדלין שלא ישחט לכתחילה על יחיד, שנאמר: "עשו אותו". (פ"ב ה"ב)

8. מצווה מן המובחר לאכול בשר הפסח אכילת שובע, לפיכך אם הקריב שלמי חגיגה בארבעה עשר, אוכל מהן תחילה, ואחר כך אוכל בשר הפסח כדי לשובע ממנו, ואם לא אכל אלא כזית יצא ידי חובתו, וכן אכילת בשר פסח שני בלילי חמשה עשר לחדש אייר מצוות עשה, שנאמר בו: "על מצות ומרורים יאכלוהו". (פ"ח ה"ג)

9. ושניהן (=פסח ראשון ושני) אינן נאכלין אלא צלי אש, והאוכל מהן כזית נא או מבושל בלילי פסחים לוקה, שנאמר: "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים". (פ"ח ה"ד)

[דין דומה במנחה: כל המנחות הקרבות לגבי המזבח מצה, וכן שיירי המנחות שאוכלין הכוהנים, אע"פ שהן מותרין לאוכלן בכל מאכל ובדבש, אין אוכלין אותן חמץ, שנאמר: "לא תאפה חמץ, חלקם", אפילו חלקם לא יחמיצו, ואם החמיץ שייריה לוקה. (מע"ה"ק פ"ב הי"ד)]

10. כבר ביארנו בכמה מקומות שאין הפסח נאכל אלא עד חצות, כדי להרחיק מן העבירה. ודין תורה שייאכל כל הלילה, עד שיעלה עמוד השחר.

וכבר ביארנו בהלכות חמץ ומצה, שהוא טעון הלל בשעת אכילתו. (פ"ח הט"ו)

11. השובר עצם בפסח טהור - הרי זה לוקה, שנאמר: "ועצם לא תשברו בו", וכן נאמר בפסח שני: "ועצם לא תשברו בו". (פ"י ה"א)

6. רש"י במדבר פרק ט פס' יד

וכי יגור אתכם גר, ועשה פסח לה, כחוקת הפסח וכמשפטו פן יעשה, חקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ.
וכי יגור אתכם גר ועשה פסח - יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד, תלמוד לומר חקה אחת וגו', אלא כך משמעו: וכי יגור אתכם גר, ובא עת לעשות פסח עם חבריו - כחוקה וכמשפט יעשה.